

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S T

P A N O R A M A

periode 1 april 1981 - 1 oktober 1981

ALGEMENE EN KABINETSAANGELEGENHEDEN

Staten-Generaal en Kamercommissie

De Vaste Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten heeft op 25 augustus 1981 verslag uitgebracht omtrent haar werkzaamheden sinds november 1979.

Daarin wordt o.m. aandacht besteed aan het ontwerp voor een wettelijke regeling van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten, het eindrapport van de Commissie Herwaardering Vertrouwensfuncties en de klacht van Ir. over zijn niet-aanstelling in een vertrouwensfunctie bij de PTT.

In de verslagperiode heeft de Vaste Commissie geen mondeling overleg gevoerd met de Minister. Wel is haar op 8 april een schriftelijke toelichting gegeven op de persona-non-grata-verklaring van de Tass-correspondent en zijn haar op 22 april twee rapporten toegezonden over heimelijke politieke beïnvloeding, respectievelijk getiteld "Een verhulde factor in de kernwapendiscussie" en "Flankerende acties in de campagne tegen N- en TNF-wapens".

Op 9 september heeft de Minister van Justitie mede namens zijn betrokken ambtgenoten in ontkennende zin geantwoord op door het lid der Tweede Kamer Van der Spek (PSP) gestelde vragen over o.m. een eventuele betrokkenheid van de B.V.D. bij inbraken in de woningen van twee cineasten.

Op 29 september heeft de Minister in de Tweede Kamer vragen beantwoord met betrekking tot de vredesbeweging. Daarbij is de Dienst betrokken geweest.

Bijeenkomst met de Procureurs-Generaal

Het Hoofd van de Dienst heeft op 9 september een periodieke bijeenkomst van de Procureurs-Generaal bijgewoond en achtergrondinformatie verstrekt over enkele actuele zaken.

Benelux

De Bijzondere Commissie voor het Personenverkeer en de Subcommissie ad hoc kwamen elk eenmaal bijeen.

Gesproken werd o.m. over:

- de verscherping van de personencontrole aan de Frans-Belgische grens;
- de problemen verband houdende met de klandestiene immigratie van buitenlandse arbeidskrachten;
- visumaangelegenheden;
- de signaleringssystemen met betrekking tot personen verdacht van terreurdaden.

Dagvaarding

Ir. Wilman heeft de Staat der Nederlanden gedagvaard en schadevergoeding gevorderd wegens onrechtmatige daad, te weten een onjuiste registratie door de B.V.D. van politieke gegevens, als gevolg waarvan Wilman nimmer een hem passende werkring heeft kunnen vinden. De zaak is in handen gesteld van de landsadvocaat.

Contacten met publiciteitsmedia

In gevallen waarin dit werd verzocht verstrekte het Kabinet van de Dienst enige achtergrondinformatie omtrent aangelegenheden waarbij de Dienst was betrokken.

Relaties met buitenlandse diensten

Nadat op 1 januari 1981 het TREVI-voorzitterschap was overgegaan in Nederlandse handen, werden in de eerste maanden enkele werkgroepvergaderingen gehouden ter voorbereiding van de bijeenkomst van Hoge Ambtenaren, die op 5 juni in Den Haag plaatsvond. Het Hoofd van de Dienst en enige medewerkers hadden een aandeel in voorbereiding en uitvoering van deze TREVI-werkzaamheden.

De voorjaarsvergadering van het Nato Special Committee vond op 28 en 29 april te Brussel plaats. Deze vergadering werd bijgewoond door het Hoofd van de Dienst en de hoofdamtenaar belast met het contact met buitenlandse diensten.

Een van de besluiten in deze vergadering was, dat de diensten een bijdrage zullen leveren voor een studie getiteld "Campaigns against the military capability of the Nato-Alliance".

De periodieke vergadering van de chefs veiligheidsdiensten van negen Westeuropese landen vond van 12 - 14 mei in Italië plaats. Een dramatische bijzonderheid was dat, terwijl de hoofden van veiligheidsdiensten tijdens deze bijeenkomst spraken over terrorisme, in dat land de aanslag op de Paus werd gepleegd.

Van 2 tot 13 september vond in Amsterdam de jaarlijkse z.g. European Course for Mid-Career Officers (van Westeuropese veiligheidsdiensten) plaats, door de Dienst georganiseerd. Het instituut van deze door de Europese hoofdsteden roulerende cursus werd zeven jaar geleden opgericht met de bedoeling uit het middenkader van de diensten ambtenaren op het Europese vlak te brengen ter bevordering van de samenwerking tussen de Westeuropese diensten.

Er kwamen zeventien cursisten naar Amsterdam, die o.m. lezingen aanhoorden van sprekers uit diverse landen uit West Europa. Met voldoening kon na afloop worden geconstateerd dat ook deze 8ste cursus aan het doel heeft beantwoord.

De Dienst ontving bezoek van het scheidende Hoofd van de Zwitserse dienst en de plaatsvervangende hoofden van de inlichtingendiensten van de Bondsrepubliek en het Verenigd Koninkrijk. Het Hoofd van de Dienst, vergezeld van eerdergenoemde hoofdamtenaar, bracht op uitnodiging van zijn Finse collega een oriëntatiebezoek aan Finland. Eveneens werd een bezoek gebracht aan Dublin. Het plaatsvervangend Hoofd, in gezelschap van drie hoofden van dienstonderdelen, maakte in ~~april~~^{april} een reis naar Washington DC voor consultaties met de diensten aldaar.

Zoals gebruikelijk was er regelmatig contact met vertegenwoordigers van buitenlandse diensten.

DIRECTIE B

CPN-internationaal

Polen

In het afgelopen halfjaar is ruime aandacht geschonken aan de ontwikkelingen in de CPN-stellingname met betrekking tot de situatie in Polen. Opmerkelijk was dat de in eerste instantie door de partij nog voorzichtig geformuleerde kritiek op het optreden van de Sowjet-Unie allengs verhardde. Verontwaardigde reacties daarop van Oosteuropese zijde bleven niet uit.

De CPN noemt de situatie in Polen alarmerend en meent dat de Sowjet-Unie geen enkel recht heeft zich te mengen in de Poolse aangelegenheden, zelfs niet onder verwijzing naar de bondgenootschappelijke verplichtingen. Interventie, aldus de CPN, is een methode van het kapitalisme en het kolonialisme. De moeilijkheden in Polen zouden ontstaan zijn door toedoen van de Poolse CP, de PVAP, met name door haar bureaucratische machtsuitoefening. Slechts Solidariteit wordt in staat geacht de ontstane problemen op te lossen. Zij immers, zo meldde recentelijk de hoofdredacteur buitenland van het CPN-dagblad De Waarheid, is de nieuwe "belichaming van de hoop en verwachtingen van de grote massa's".

Tegen kernwapens

De opmerkelijk kritische houding van de CPN ten aanzien van de standpunten van de Poolse en Sowjetrussische autoriteiten contrasteert nogal met haar rol in de campagne tegen de modernisering van kernwapens in West-Europa, waarbij zij zich volledig richt op de belangen van de buitenlandse politiek van de Sowjet-Unie. In eigen land startte het "Samenwerkingsverband Stop de N-bom, Stop de kernwapenwedloop", de najaarscampagne met een "Cruise tegen de Cruise", die behalve tegen de opstelling van kruisraketten ook gericht was tegen de produktie van het neutronenwapen. Bijzondere aandacht schenkt de Dienst thans aan het streven van de CPN en het Samenwerkingsverband de anti-kernwapencampagne te internationaliseren. CPN-kaderleden zijn momenteel namelijk druk doende hun ervaring in het buitenland (BRD, Italië) ten nutte te maken.

CPN-nationaal

Verkiezingen

Aandacht verdienden ook de activiteiten door de partij ontplooid in de campagne ter voorbereiding van de Tweede Kamerverkiezingen. Na een intensieve campagne, waarin het vraagstuk van de bewapeningswedloop een voorname plaats innam, werd één zetel winst geboekt, hetgeen aanmerkelijk minder was dan waarop was gerekend.

Beginnelsen

De discussie in de partij over haar grondslagen werd in de verslagperiode voortgezet. Daarbij bleek nog eens dat de standpunten van de verschillende vleugels in de partij ver uiteen liggen. De emoties in de discussies laaiden soms zo hoog op, dat het roeyement van enkele leden nog maar ternauwernood kon worden afgewend. Diepgaande meningsverschillen waren ook de oorzaak van het feit dat een speciale commissie uit het partijbestuur niet kon komen tot de formule-

ring van een nieuw beginselprogramma. Op diens verzoek is partijvoorzitter Hoekstra dan ook door het partijbestuur met de redactie van het beginselprogramma belast.

Activiteiten op sociaal-economisch terrein

In de verslagperiode bleven de activiteiten van de CPN op sociaal-economisch terrein enigszins beneden de eigen verwachtingen. Hetgeen plaatsvond stond vooral in het teken van het streven van de CPN naar zogenaamde progressieve machtsvorming. De voortzetting van de "Dialoog van Driebergen" in april 1981, bedoeld als discussieplatform voor progressieven uit de vakbeweging en de politieke partijen in ons land, wordt door de CPN van bijzonder grote betekenis geacht.

De CPN ondernam via een door haar beheerst Werkgelegenheidscomité in Amsterdam enige actie in de strijd voor het behoud van de werkgelegenheid bij Ford en ADM/NSM. In juni werd een actie tegen de verhoging van de aardgasprijs ingezet. De CPN tracht door het organiseren van een "breed verzet" invloed uit te oefenen op de in het najaar af te ronden onderhandelingen over de hoogte van de aardgasprijsverhoging. Daartoe is een landelijk overleg georganiseerd dat eventuele acties moet coördineren.

Onverbreekelijk verbonden met de eigen activiteit op sociaal-economisch terrein is het partijwerk in de vakorganisaties. De posities van de partij daarin verbeteren gestaag, zoals onder meer bleek rond het besluit tot het houden van een extra ABOP-congres over het onderwerp vrede en veiligheid. De standpunten in de door het congres aanvaarde nota verschillen opmerkelijk weinig van de bekende CPN-stellingen.

Pro-Chinees communisme

In de afgelopen periode kon worden geconstateerd dat de betekenis van de pro-Chinees communistische beweging in ons land nog verder verminderde. Een tot voor kort toonaangevende groepering als de KEN ml, heeft ten gevolge van interne spanningen feitelijk opgehouden te bestaan.

De twee andere groepen, de KAO ml en de GML (samen circa 100 leden tellend) functioneren nog in zeer beperkte mate.

Van een voorgenomen samensmelting van deze groepen, welke de "maoïstische" beweging een nieuw élan zou moeten geven, is weinig meer vernomen.

Ook de Socialistische Partij (SP) bleek niet in staat meer dan plaatselijke acties in de sfeer van de directe belangenbehartiging te organiseren. Binnen de SP is de voor de tweede maal weinig succesvolle deelname aan de Tweede Kamerverkiezingen als een (kenmerkend niet geheel verwachte) bittere teleurstelling ervaren.

Trotskisme

De Internationale Kommunisten Bond (IKB) heeft de verkiezingen slechts benut voor het verkrijgen van enige publiciteit. Daarop is echter nadien niet voortgeborduurd. Het insluizen van leden in vitale bedrijven - het voornaamste streven van deze partij - verloopt weinig voorspoedig, hetgeen gezien de werkgelegenheidssituatie niet zo verwonderlijk is. De door het IKB beïnvloede jongerenorganisatie Rebel schijnt beter aan de trotskistische verwachtingen te voldoen.

De aanhangers van een andere Trotskistische "tendens", de Beweging voor Socialisties Zelfbeheer (BSZ), ageerden vooral tegen het beleggingsbeleid van de FNV. Een groepje "verontruste FNV-ers" probeert breder gehoor te krijgen teneinde dit FNV-beleid aan de kaak te kunnen stellen.

AKB - AMB

Bepaalde ontwikkelingen in de Anti-kernenergiebeweging (AKB) en in de Anti-militaristische beweging (AMB) trokken in de afgelopen periode in het bijzonder de aandacht.

Hoewel de meerderheid van de activisten binnen de AKB nog steeds geweldloos is, valt een aanzienlijke toename van het aantal harde activiteiten te constateren. Dit werd vooral duidelijk tijdens de eerste drie dagen van wat de actieweek Dodewaard Gaat Dicht (19 t/m 26 september 1981) had moeten worden. Het gebrek aan resultaten vermindert enerzijds de actiebereidheid, maar heeft anderzijds tot gevolg dat sommigen zich steeds krachtiger tegen de parlementaire democratie en vóór de zogenaamde basis-democratie verklaren. Nog niet duidelijk is, of twee sabotage-acties aan hoogspanningsleidingen, die geclaimd zijn door het "Verzetsfront Willy Wortel en de Lampjes", op rekening van één of van meer kernen binnen de AKB of binnen Onkruid geschreven moeten worden. In de marge van de massale, basis-democratische en basis-autonome AKB is een onbekend aantal harde groepen ontstaan, waarvan verdere sabotage-acties te verwachten zijn.

Zo langzamerhand is het mogelijk in de Onkruid-acties twee categorieën te onderscheiden, te weten kleine, storende maar toch ludieke acties (speelgoedactie, verpakjes over F-16 toestellen etc.) en grote, goed voorbereide acties, die ook met documenten onderbouwd zijn. Voorbeelden hiervan zijn:

- Bezetting RVO/TNO - brochure "Hersenen des Doods" door Politieke Dienstweigeraars (lees: Onkruid) te Nijmegen.
- Bezetting RDM - brochure "Handelaren des Doods" door het Anti Militaristies Buro (lees: Onkruid) te Nijmegen.
- Overval PMC - brochure "Oorlog in Nederland of het geweer van je buurman" door Onkruid te Amsterdam.

De drie brochures kwamen op of omstreeks de datum van de actie uit. De overval op het PMC (Provinciaal Militair Commando) te Amsterdam leverde Onkruid een aanzienlijke buit aan documenten op, die men vervolgens is gaan exploiteren door middel van de zogenaamde "PMC-Papers", waarvan inmiddels vier nummers verschenen zijn. De "Papers" kenmerken zich door een selectieve, suggestieve en negatieve behandeling van de afgedrukte documenten.

Op het ogenblik is Onkruid bezig met een project "inzameling van geografische gegevens van alle militaire objecten in Nederland". Dit project moet uitmonden in de publicatie van een kaart van Nederland met de objecten daarop aangegeven - voorzien van zoveel mogelijk "wetenswaardigheden".

De kraakbeweging (KB) in relatie tot het nieuwe anarchisme van de daad werd in het kwartaaloverzicht uitvoerig belicht.

Rood Verzetsfront (RVF)

De nog resterende splinters van deze groep gaven weinig reden tot zorg. Slechts in Groningen lijken enige RVF-ers aansluiting gevonden te hebben bij kraakactivisten.

Internationaal terrorisme

Op dit terrein had het gebeuren rond de hongerstaking van de IRA-leden in de Maze-gevangenis onze aandacht. De thans beëindigde actie heeft de IRA zekere morele en financiële winst opgeleverd. Ook de aanhang in Ierland is gegroeid. In ons land is echter amper sprake geweest van sympathie-betuigingen.

Of de terroristische aanslagen op Amerikaanse objecten in West-Duitsland de entree vormen voor het optreden van een nieuwe RAF-generatie wordt nog betwijfeld. Er zijn sterke aanwijzingen dat de daden op het conto van de nog voortvluchtige RAF-illegalen moeten worden geschreven. Met uitstraling naar ons land wordt rekening gehouden, maar daarvan is nog niets merkbaar.

Rechts-extremisme

Na alle (negatieve) publiciteit vóór de verkiezingen is het de Nederlandse Volksunie (NVU) en de Centrumpartij (CP) niet gelukt serieuze aanhang te verwerven. NVU-voorzitter Glimmerveen trok de consequentie uit de nederlaag van zijn partij: hij trok zich uit de leiding ervan terug. Dit zal vermoedelijk leiden tot een wat gematigder koers van de NVU.

Minderheden

Binnen de Turkse gemeenschap in ons land trok het ontstaan van een aantal links georiënteerde jongerengroepen de aandacht. Deze groepen voelen zich verwant met de Dev-Yol en Dev-Sol in Turkije, organisaties die zich in het bijzonder door terroristische daden hebben doen kennen.

De Surinamers in Nederland toonden slechts weinig belangstelling voor de soms wat chaotische ontwikkelingen in hun vaderland. Vermeldenswaard is wel het besluit van de Surinaamse Volkspartij om gedeeltelijk illegaal te gaan opereren. Aan de Nederlandse sectie van deze partij is om bijstand gevraagd. Het zal onder meer de taak van de Nederlandse sectie zijn, steun te zoeken in het buitenland.

DIRECTIE C

Inlichtingenactiviteiten door de Sowjet-Unie

De activiteiten van de Sowjetrussische inlichtingendiensten KGB en GRU in Nederland zijn onverminderd gericht op het vergaren van zowel open als vertrouwelijke informatie, waarbij de nadruk vooral valt op terreinen als politiek, defensie en wetenschap en techniek. Deze inlichtingendiensten maken daarbij gebruik van medewerkers die onder al dan niet diplomatieke dekmantel verbonden zijn aan de Sowjetrussische Ambassade te Den Haag, de Handelsvertegenwoordiging te Amsterdam en andere hier te lande gevestigde Sowjetrussische instellingen.

De huidige bezetting van de Ambassade van de Sowjet-Unie omvat 40 medewerkers, terwijl de Handelsvertegenwoordiging 31 medewerkers telt. Voor zover kan worden vastgesteld bevinden zich hieronder 34 geïdentificeerde - of als zodanig verdachte - inlichtingenofficieren en medewerkers.

Derhalve vormen deze vertegenwoordigingen een voortdurend onderwerp van studie, met als doel onderkenning van inlichtingenactiviteiten door deze KGB- en GRU-officieren verricht.

Van Sowjetrussische zijde bestaat op dit moment vooral belangstelling voor de opstelling van de Nederlandse regering en de verschillende politieke partijen met betrekking tot de plaatsing en vernieuwing van kernwapens op Nederlands grondgebied. Enerzijds om informatie te verwerven, anderzijds om informatie te verstrekken, onderhouden medewerkers van de sector politieke zaken van de Russische ambassade, KGB-officiëren alsmede de vertegenwoordiger van de internationale afdeling van de CPSU contact met politici, hoge ambtenaren, journalisten en personen die behoren tot de categorie van verontrusten.

Teneinde een inzicht te verkrijgen in eventuele mala fide intenties van deze Sowjetrussen op dit gebied spreekt de Dienst incidenteel met hun gesprekspartners.

Begin dit jaar bleek dat de KGB-officier _____, sedert juli 1977 onder Tass-cover in Nederland werkzaam, contact onderhield met een departementsambtenaar die kon beschikken over gerubriceerde politieke en militaire gegevens, waarvoor _____ belangstelling toonde.

De ambtenaar informeerde de BVD, die het Ministerie van Buitenlandse Zaken adviseerde _____ persona non grata te verklaren, hetgeen geschiedde.

Het zijn vooral de KGB- en GRU-officiëren werkzaam op de Handelsvertegenwoordiging, die zich belasten met het verzamelen van informatie op het terrein van wetenschap en techniek en het verkrijgen van embargogoederen.

Bijzonder actief zijn thans de medewerkers van de Militaire Missie, (allen GRU-officiëren) in hun pogingen gerubriceerde militaire informatie te verkrijgen via goed geplaatste agenten. Door middel van intensieve controle-acties op deze GRU-officiëren, in samenwerking met de militaire veiligheidsdiensten, worden deze pogingen zo goed mogelijk verijdeld.

De KGB-medewerkers van de consulaire afdeling van de Russische ambassade tonen een groeiende belangstelling voor de nieuwe generatie van Russische emigranten, waaronder zich een relatief groot aantal personen bevindt met een goede opleiding die zich dikwijls door middel van een zogenaamd schijnhuwelijk in Nederland vestigen. Tijdens bezoeken aan hun vroegere vaderland worden zij niet zelden aangeworven als geheim medewerker van het KGB in de hoop dat zij in Nederland te zijner tijd in interessante functies terechtkomen. Aan deze groepering wordt door de B.V.D. ook aandacht besteed.

Moeilijk te controleren zijn pogingen die door sommigen om individuele redenen wel ondernomen worden om aan de Sowjet Vertegenwoordiging allerlei belangrijke informatie aan te bieden. Van de zijde van de Sowjet Vertegenwoordiging wordt hierop doorgaans behoedzaam gereageerd. Men tracht meestal de aanbieder naar de Russische ambassade c.q. het consulaat te laten komen om een en ander nader te bespreken. Tot tweemaal toe heeft de B.V.D. in vrij korte tijd kunnen voorkomen dat een Nederlander, werkzaam bij het Ministerie van Defensie, geheim materiaal ter beschikking stelde aan medewerkers van een Oosteuropese ambassade. De eerste keer betrof dit een dienstplichtig officier die contact zocht met verschillende Oosteuropese ambassades, in welke zaak tijdig kon worden ingegrepen. De tweede keer betrof het een burgerambtenaar die in contact was getreden met de Sowjet Militaire Missie en geheime documenten te koop had aangeboden. Deze ambtenaar, die uit geldnood handelde, kon worden aangehouden voordat hij zijn voornemen ten uitvoer had kunnen brengen. Op 2 juli werd hij door de Haagse rechtbank veroordeeld tot twee jaar gevangenisstraf.

Inlichtingenactiviteiten door de overige communistische landen.

Het grootste deel van de ons bekende op Nederland gerichte activiteiten van de Poolse, Tsjechoslowaakse en Oostduitse inlichtingendiensten vindt nog immer plaats in of wordt geleid vanuit die landen. De B.V.D. heeft dan ook belangstelling voor personen die min of meer regelmatig deze landen bezoeken.

Onlangs is echter vastgesteld dat de Tsjechoslowaakse inlichtingendienst ook inlichtingenofficieren voor enkele dagen vanuit Praag naar Nederland zendt om hier een conspiratieve ontmoeting te hebben, waarbij als dekmantel een dienstbezoek aan de Tsjechoslowaakse ambassade wordt gebruikt en de inlichtingenofficier met een diplomatiek paspoort reist.

Dat Oosteuropese landen waarmee Nederland een culturele overeenkomst heeft gesloten de in dat kader plaatshebbende uitwisselingen meer dan eens misbruiken om een inlichtingendienst faciliteiten te verlenen, is voor wat de wetenschappelijke uitwisseling met Polen betreft, recentelijk opnieuw aangetoond.

Een in het kader van de culturele overeenkomst gezonden Poolse stipendist heeft namelijk na een conspiratieve ontmoeting met een hier te lande geaccrediteerde Poolse handelsvertegenwoordiger bekend, dat hij onder pressie was gerecruteerd met verwijzing naar zijn achtergebleven familie.

De Roemeense inlichtingendienst heeft, nadat een aantal hooggeplaatste officieren naar het Westen is overgelopen, nog enige moeite haar oude posities weer in te nemen. Onze indruk dat een ultimo 1980 hier gestationeerde handelsattaché een nieuwe generatie inlichtingenofficieren vertegenwoordigt lijkt bevestigd te worden.

Een apart probleem wordt gevormd door de - soms brutale - controle die door de Roemeense consul - vermoedelijk Securitate-officier - wordt uitgeoefend op hier wonende Roemeense immigranten en Nederlanders van Roemeense origine.

Dat ook de Joegoslavische militaire inlichtingendienst, al dan niet ten behoeve van Moskou door middel van agenten, militaire NATO-informatie verzamelt, bleek onlangs toen een bij het Ministerie van Defensie werkzame ex-Joegoslaaf onder druk werd gezet om informatie over de NATO te leveren.

Hoewel de DDR-inlichtingendiensten voor een belangrijk deel in en vanuit de DDR opereren is voorts komen vast te staan dat ook de DDR-ambassade in Den Haag en de in Amsterdam gevestigde handelsvertegenwoordiging betrokken zijn bij Oostduitse inlichtingenactiviteiten. De bij de DDR-vertegenwoordiging geaccrediteerde medewerkers van het MfS houden zich bezig met het opsporen van potentiële agenten en het leggen van persoonlijke kontakten. Voorts geven deze MfS-medewerkers ondersteuning aan collegae, die tijdelijk voor het verrichten van inlichtingenactiviteiten in Nederland vertoeven.

Terrorisme

Algemeen

De afdeling "contra-terrorisme" van de Directie C is voor inlichtingen over vanuit het buitenland opererende organisaties vooral afhankelijk van bevriende buitenlandse diensten. Eigen inlichtingen worden ingewonnen met betrekking tot organisaties en personen in Nederland, die als verlengstukken van genoemde organisaties beschouwd moeten worden.

De Molukkers vormen in deze context een categorie apart. Over de aspecten die raken aan de terreinen van Justitie en Openbare Orde wordt nauw en voortdurend overleg gepleegd met de Bijzondere Zaken Centrale van de C.R.I., de afdeling Operationele Beleidszaken van de Directie Politie en met de competente afdelingen van de Directie Minderheden.

Palestijns terrorisme

Sedert mei 1981 is er sprake van een verheviging van Palestijnse terroristische activiteiten contra Israëliëse en Joodse doelen in West-Europa.

Opvallend is de betrokkenheid van radicale splintergroeperingen zoals "Abu Nidhal" en de "Arab 15 May organisation" bij de recente golf van aanslagen. Deze groeperingen worden ondersteund door respectievelijk Syrië en Irak.

Opmerkelijk is de terugkeer van het P.F.L.P./Habash op het terreurfront. De aanslag op een reisbureau in Athene in juli 1981 is het eerste wapenfeit van deze organisatie sedert 1978.

Er zijn aanwijzingen, dat Fatah zijn tot nog toe gevoerde strategie wijzigt door zijn operatieterrein van het conflictgebied naar West-Europa te verleggen. Fatah is bezig zijn ondergronds netwerk uit te breiden en in staat van paraatheid te brengen.

In Nederland speelt daarbij de sinds januari 1980 hier te lande verblijvende Palestijn een rol, die kans heeft gezien een Fatah-infrastructuur op te bouwen met cellen in Amsterdam, Utrecht, Groningen en Vlaardingen.

Twee in Nederland wonende Palestijnen hebben op verzoek van onlangs in het Midden Oosten een militaire training in handvuurwapens en explosieven gevolgd.

Staatsterrorisme

Er zijn indicaties, dat de Libische Kolonel Gadhafi onlangs opdracht heeft gegeven om de liquidatie-acties tegen dissidente Libiërs in Europa te hervatten. Daarnaast worden, na het incident boven de Golf van Sirte, Amerikaanse diplomaten door Gadhafi aangemerkt als doelwit van Libische represailles. Bij eerdere acties is gebleken, dat Libische "Volksbureaus" logistieke steun verlenen aan "hit-teams".

Nederland is tot nog toe als aktiegebied buiten schot gebleven, maar hierin kan verandering komen wanneer er positief gereageerd wordt op het Libische verzoek om ook in Nederland een Volksbureau te mogen vestigen.

Armeens terrorisme

In de verslagperiode pleegden Armeniërs twee aanslagen op Turkse diplomaten, te weten in Kopenhagen en in Genève. Bij de laatste aanslag op 9 juni 1981, werd de (Armeense) dader gearresteerd. Om diens vrijlating te verkrijgen vond er een reeks aanslagen plaats op Zwitserse doelen in en buiten Zwitserland, die werden geclaimd door de "Asala-organisatie van de 9e juni". *)

Gezien de lokatie en het tijdstip van de aanslagen in Zwitserland waren deze er duidelijk op gericht om slachtoffers te maken, en niet bedoeld om slechts te waarschuwen.

*) = Armenian Secret Army for the Liberation of Armenia.

Eind september 1981 vond er een bezetting plaats van het Turkse Consulaat in Parijs, waarbij een Turkse bewaker om het leven kwam. De vier daders van Armeense afkomst, waarvan er twee tijdens de bestorming gewond raakten, stelden als eis dat alle Armeense politieke gevangenen in Turkije, alsmede vijf Turkse revolutionairen en vijf Koerden in vrijheid zouden worden gesteld in ruil voor de gevangenen. Later gaven de daders zich echter over. Tijdens een persconferentie in Beiroet verklaarde een woordvoerder van Asala, dat er nog twee commando-groepen klaar staan om tot actie over te gaan.

Bezetting Iraanse ambassade te Den Haag

Op 25 augustus 1981 is de Iraanse ambassade in Den Haag ongeveer drie kwartier bezet geweest door achttien Iraanse studenten, zestien afkomstig uit West-Duitsland en twee uit Frankrijk. De bezetters kwamen niet verder dan de hal van de ambassade, die door hen werd volgekalkt met politieke leuzen. De studenten waren aanhangers van de "Fedayien van het volk" en "Moedjahedin-e-Khalq". In de hal is ook enige malen het woord Peykar op de muren geschreven, wat op een trotskistische organisatie zou duiden. De bezetters werden allen gearresteerd en zijn inmiddels over de grens gezet. Voorbereiding en uitvoering van de bezetting (parallel met de Iraanse ambassade in Den Haag werd die in Brussel bezet) duiden erop dat de anti-Khomsiny beweging in Europa goed georganiseerd en geëfficiëerd weet op te treden.

Molukkers

Het afgelopen halfjaar hebben met name de politieke ontwikkelingen in de Molukse gemeenschap van ons land de aandacht getrokken. In april van dit jaar kwam de "West Melanesische Triple Alliantie" tot stand, een samenwerkingsverband tussen de R.M.S.-beweging van ir. Manusama, een kleine Oosttimorese bevrijdingsbeweging die zetelt te Lissabon en een Papoea-splintergroep uit Nederland. Dit samenwerkingsverband heeft ten doel de strijd tegen het Indonesische "imperialisme en kolonialisme" te bundelen en te coördineren. De verwachtingen over deze "Alliantie" waren bij de R.M.S.-leiding hoog gespannen, maar gebleken is dat de Molukse achterban en de (kleine) Papoea-gemeenschap in ons land dit enthousiasme in het geheel niet delen.

Daarbij komt dat de betrokken partijen tot op heden aan de "Alliantie" geen werkelijke inhoud hebben kunnen geven. Zelfs is gebleken dat de "Alliantie-partners" het oneens zijn over het verdere verloop van de strijd.

Naar het zich laat aanzien gaat de "West Melanesische Triple Alliantie" dan ook een wankel toekomst tegemoet.

De conferentie die leidde tot de "West Melanesische Triple Alliantie" werd bijgewoond door onder andere een vertegenwoordiger van de regeringspartij van de Republiek Vanuatu. Deze verklaarde zich solidair met de "Alliantie" en stelde dat zijn land bereid zou zijn een groot aantal Molukkers militair op te leiden voor een gewapende strijd, in eerste instantie ter bevrijding van het Franse Nieuw Caledonië en vervolgens van naar onafhankelijkheid strevende delen van de Republiek Indonesië.

Tot op heden is niet gebleken dat de Republiek Vanuatu deze toezegging gestand zal doen.

Verder werd en wordt de aandacht van de Dienst getrokken door twee los van elkaar staande Molukse initiatieven om het verzet tegen de Indonesische overheid in Indonesië zelf te doen opleven. In dit kader worden verschillende "missies" naar Indonesië voorbereid, die daar oriënterend werk zullen moeten verrichten, zoals het leggen van diverse kontakten. Bij deze ontwikkeling zijn zowel oudere vooraanstaande Molukkers als radikale Molukse jongeren betrokken.

Samenvattend kan worden gesteld, dat gedurende het afgelopen halfjaar met name de politieke en "militaire" ontwikkelingen rondom de R.M.S., die de "terreurgevoeligheid" in de Molukse gemeenschap in grote mate bepalen, sterk de aandacht hebben getrokken. De geringe kans op sukses van genoemde ontwikkelingen doet immers de kans op het ontstaan van frustraties in de Molukse gemeenschap toenemen.

HOOFDAFDELING D

Beveiliging algemeen

De werkzaamheden van de Hoofdafdeling D bewegen zich op de volgende terreinen:

- beveiliging tegen spionage, ter bescherming van staatsgeheimen;
- beveiliging tegen sabotage, van onderdelen van de overheid en het bedrijfsleven die van vitaal belang geacht worden voor het in stand houden van het maatschappelijk leven;
- beveiliging tegen (politieke) geweldpleging, van plaatsen waar grote nationale belangen in het geding zijn (bijvoorbeeld burgerluchtvaart en kernenergie).

Hierbij kunnen een aantal taakonderdelen worden onderscheiden: het ontwikkelen en vaststellen van een goed beveiligingsbeleid, het verstrekken van uitgewerkte beveiligingsadviezen, het controleren van de naleving van internationaal overeengekomen beveiligingsmaatregelen, alsmede het geven van beveiligingsvoorlichting.

Beveiligingsadviezen

In de verslagperiode is wederom een groot aantal beveiligingsadviezen uitgebracht aan instanties van zowel rijks- als provinciale overheid, aan bedrijven betrokken bij de uitvoering van geclassificeerde defensie-opdrachten en bedrijven die van vitaal belang geacht worden voor het in stand houden van het maatschappelijk leven. De verstrekte adviezen hadden betrekking op aspecten van materiële, personele, organisatorische en technische beveiliging.

In verband met de voortgaande activiteiten van de Anti Kernenergie Beweging is in de afgelopen periode opnieuw bijzondere aandacht besteed aan de advisering met betrekking tot de beveiliging van de kernenergiecentrales en -installaties.

Computerbeveiliging

De werkzaamheden ten behoeve van de interdepartementale Stuurgroep Voorschriften Computerbeveiliging zijn vrijwel afgerond nadat overeenstemming werd bereikt over een voorstel voor een voorschrift voor de beveiliging van persoonsgegevens, verwerkt en opgeslagen in

geautomatiseerde gegevensverwerkende systemen bij de Rijksoverheid. Het concept-voorschrift is ter goedkeuring aangeboden aan de A.O.A. (Adviesgroep Overheidsorganisatie en -Automatisering) en R.R.D. (Raad voor de Rijksdienst).

NAVO/WEU-beveiliging

Wederom werd veel aandacht besteed aan de werkzaamheden voortvloeiend uit de door de Minister van Binnenlandse Zaken als National Security Authority aan de B.V.D. gedelegeerde taken met betrekking tot de NAVO/WEU-beveiliging.

In de afgelopen periode werden o.m. onderzoeken ingesteld naar de stand van de beveiliging van gerubriceerde NAVO- en WEU-gegevens bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken, de Nederlandse Ambassade in Parijs, de Permanente Nederlandse Vertegenwoordiging bij de NAVO in Brussel, de PTT, de Hoofdgroep Defensie Onderzoek van TNO en de Nederlandse Spoorwegen. Bij deze inspecties werd geconstateerd, dat die gegevens op voldoende wijze met beveiligingszorg worden omgeven.

Ook de instandhouding van een goede personele beveiliging kreeg de nodige aandacht.

Veiligheidsonderzoeken

De uitvoering van de taken op het terrein van het instellen van veiligheidsonderzoeken naar personen die in aanmerking komen voor vervulling van een vertrouwensfunctie, kregen onverminderd grote aandacht.

De Permanente Commissie Vertrouwensfuncties (PCV) en de Commissie Herziening Beveiligingsvoorschrift (CHB) hebben in de verslagperiode hun werkzaamheden voortgezet. In de PCV zijn afspraken gemaakt voor de te volgen procedure met betrekking tot een nader onderzoek van de vertrouwensfuncties bij het Ministerie van Defensie.

Vorming

Aan de vorming en informatie van beveiligingsambtenaren bij de overheid en beveiligingsinspecteurs in het bedrijfsleven werd wederom een ruime plaats ingeruimd. Hetzelfde geldt voor de bevordering van de beveiligingszin bij belangrijke categorieën vertrouwensfunctionarissen.

In de verslagperiode werden weer een aantal informatiedagen voor beveiligingsfunctionarissen gehouden. Tevens werd een éénweekse oriëntatiecursus voor nieuwe beveiligingsfunctionarissen georganiseerd, alsmede een oriëntatiedag voor aspirant-ambtenaren van de Buitenlandse Dienst van het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Ook werd voor een met beveiligingstaken belaste groep functionarissen van de Nederlandse Spoorwegen een speciale inleiding over algemene beveiligingsproblematiek gehouden.

HOOFDAFDELING E

Afdeling Opleiding en Vorming

Op 22 april 1981 is het nieuwe reglement Opleidingen en Examens B.V.D. in werking getreden.

Om de opleidingsactiviteiten bij de Dienst meer te integreren in de praktijk van de werkzaamheden, zijn de hoofden van nagenoeg alle

grote onderdelen van de Dienst benoemd in een "Adviescommissie betreffende het onderwijs bij de B.V.D.". Daaraan zijn toegevoegd een juridisch medewerker van het Kabinet en de Kabinetsfunctionaris die de beleidscontacten van de Dienst met de politieverbindingen en de Nederlandse zusterdiensten onderhoudt.

Ter controle op de examens zijn gecommiteerden benoemd uit de categorie hoofdamttenaren van de Dienst en hoofdamttenaren van de organisaties die cursisten leveren.

Op basis van het nieuwe reglement zijn in de onderhavige verslagperiode drie primaire en vijf gespecialiseerde cursussen georganiseerd ten behoeve van zowel personeel van de eigen Dienst als van verbindingen van de Dienst.

Reeds is vastgesteld, dat het nieuwe reglement aan de gestelde verwachtingen beantwoordt.

De Afdeling heeft in deze periode medewerking verleend aan de eerder in dit rapport vermelde "Europese Cursus", terwijl tevens is meegewerkt aan een oriëntatiedag bij de Dienst voor aspirant-ambtenaren van de Buitenlandse Dienst van het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

Chef en docenten zijn als gastspreker opgetreden bij verschillende opleidingsinstituten van de politie en de krijgsmacht.

Aan het talenpracticum werden primaire cursussen Engels en Frans gehouden met de daaraan verbonden herhalingscursussen.

Afdeling Onderzoeken

De medewerking van het publiek blijft onveranderd positief.

Verschillende bevolkingsadministraties stellen tegenwoordig meer formele regels met betrekking tot het aanvragen en verstrekken van door de Dienst verlangde gegevens. In het algemeen geeft dit echter geen problemen.

Afdeling Observatie

De gedurende de verslagperiode gehouden volg- en observatie-acties werden overwegend uitgevoerd in het kader van contra-spionage-activiteiten.

Een aantal technische innovaties werd beproefd c.q. ingevoerd, terwijl een zeer professionele rij-opleiding binnenkort van start zal gaan.

De samenwerking met gemeente- en rijkspolitie, marechaussee en zusterdiensten was zoals steeds uitstekend.

Bureau Vertalingen en Uitwerking

Dit bureau leverde onder meer waardevolle prestaties, soms in nauwe samenwerking met de volg- en observatieploegen, wanneer zich situaties voordeden van "verhoogde waakzaamheid" en extra activiteit, waarvan in deze verslagperiode herhaalde malen sprake was.

AFDELING G =====

In het vorige verslag is reeds het Beleidsplan Automatisering vermeld. Verschillende al eerder vermelde projecten vinden voortgang. Grote veranderingen op apparatuurgebied hebben niet plaatsgevonden.

HOOFDAFDELING TECHNISCHE DIENST

Bureau Verbindingen

Internationale Verbindingen

In het verbindingennetwerk van Veiligheidsdiensten werd voor de verbindingen naar Spanje en Griekenland omgeschakeld op microprocessor gestuurde vercijferapparatuur, de AROFLEX. Technische en operationele problemen betreffende het netwerk werden ultimo september besproken in een internationale werkgroep. Het volume van het over het netwerk afgewikkelde berichtenverkeer beweegt zich in stijgende lijn.

Radio-Inlichtingen

Het uit het radio-inlichtingenwerk verkregen beeld heeft gedurende de afgelopen periode geen belangrijke wijzigingen ondergaan. Het toenemende werkaanbod wordt opgevangen door enerzijds een efficiëntere werkindeling intern en anderzijds een onderlinge taakafbakening en informatie-uitwisseling met buitenlandse zusterdiensten. De voortgang van de modernisering van het nationale peilnet voor het 1 tot 30 Mhz bereik - een interdepartementaal project genaamd "HOFNAR" - stagneert. De Koninklijke Landmacht heeft ten aanzien van het project nog geen definitief standpunt bepaald; ook de beschikbaarheid van de fondsen baart zorg.

Bureau Electronika

Technische inspecties

In de afgelopen periode zijn in overleg met de Hoofdafdeling D technische inspecties uitgevoerd in de paleizen Soestdijk en Huis ten Bosch. Ter verbetering van de aangetroffen situatie werden adviezen uitgebracht.

Technische projecten

Ten behoeve van het volg- en observatiewerk is voortgang geboekt met een project ter beveiliging van de radio-communicatie. Het medium "video" is voor observatiedoelinden meer inzetbaar gemaakt.

AFDELING PERSONEEL

In overleg met de Secretaris-Generaal is besloten de door Personeelszaken opgestelde nota inzake de personele ontwikkeling van de Dienst op middellange termijn te bespreken met de nieuwe Minister.

Het onderzoek naar de mogelijkheden van deeltijdarbeid bij de Dienst vordert. Opmerkelijk is het verschijnsel, dat de in maart van dit jaar verspreide circulaire over de bevordering van deeltijdarbeid voornog slechts heeft geleid tot verzoeken om enkele uren per week minder te kunnen werken.

Een nota over de wijze van introductie van nieuw personeel is in voorbereiding. De noodzaak daartoe hangt ten dele samen met het feit dat in het nieuwe opleidingsprogramma de Beveiligings Introductie Cursus is komen te vervallen.

Een overzicht van personeelsmutaties in de verslagperiode gaat als
./
bijlage hierbij.

PERSONEELSMUTATIES

1-4-1981

-

1-10-1981

1. Afvloeiingen

<u>Reden</u>	<u>Mannen</u>				<u>Vrouwen</u>				<u>Totaal</u>			
	<u>lager</u>	<u>middelb.</u>	<u>hoger</u>	<u>totaal</u>	<u>lager</u>	<u>middelb.</u>	<u>hoger</u>	<u>totaal</u>	<u>lager</u>	<u>middelb.</u>	<u>hoger</u>	<u>totaal</u>
f.l.o.	-	3	-	3	2	2	-	4	2	5	-	7
eigen verzoek	1	3	-	4	3	4	-	7	4	7	-	11
inval. pensioen	-	1	1	2	2	1	-	3	2	2	1	5
afl. contract	-	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	1
overleden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	<u>1</u>	<u>8</u>	<u>1</u>	<u>10</u>	<u>7</u>	<u>7</u>	<u>-</u>	<u>14</u>	<u>8</u>	<u>15</u>	<u>1</u>	<u>24</u>

2. Indiensttredingen

<u>Mannen</u>				<u>Vrouwen</u>				<u>Totaal</u>			
<u>lager</u>	<u>middelb.</u>	<u>hoger</u>	<u>totaal</u>	<u>lager</u>	<u>middelb.</u>	<u>hoger</u>	<u>totaal</u>	<u>lager</u>	<u>middelb.</u>	<u>hoger</u>	<u>totaal</u>
4	7	-	11	14	3	-	17	18	10	-	28

Gedeeltelijke dagtaak: 62 vrouwen

Bijl. van Bijl. KAX 1571887 d.d. 5-11-81